

งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านวัตถุอันตราย

นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีการใช้สารเคมีกันมากขึ้นทั้งในทางอุตสาหกรรม ทางการเกษตร หรือในบ้านเรือน เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยี ความต้องการในการเพิ่มผลผลิต การต้องการความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน สารเคมีที่นำมาใช้มีทั้งคุณและโทษ บางชนิดก่อให้เกิดอันตรายน้อย แต่บางชนิดก็ก่อให้เกิดอันตรายที่รุนแรง จึงเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการกำกับดูแลการใช้สารเคมีเหล่านี้ให้เกิดความปลอดภัยต่อประชาชนและเกิดประโยชน์สูงสุด จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ. 2510 ขึ้นมาใช้ในการควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก และการใช้สารเคมี ต่อมา ในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลเห็นว่พระราชบัญญัติวัตถุมีพิษเดิมยังไม่ครอบคลุม จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ขึ้นมาใช้แทน โดยเริ่มมีการบังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ภายหลังที่ได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย ตามมาตรา 18

กฎหมายที่ใช้ควบคุมวัตถุอันตราย

1. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
2. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 (แก้ไข เพิ่มเติมฉบับแรก)
3. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 (แก้ไข เพิ่มเติมฉบับแรก)

และกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายดังกล่าว

วัตถุอันตราย คืออะไร

ตามคำนิยามในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 วัตถุอันตราย หมายถึง

1. วัตถุระเบิดได้
2. วัตถุไวไฟ
3. วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์
4. วัตถุมีพิษ
5. วัตถุที่ทำให้เกิดโรค

6. วัตถุแก๊มมันตรังสี
7. วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม
8. วัตถุกัดกร่อน
9. วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง
10. วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม สารหรือผลิตภัณฑ์ใดจะเข้าข่ายเป็นวัตถุอันตรายตามกฎหมายวัตถุอันตราย และอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดจะต้องมีการประกาศในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายก่อน ซึ่งออกเป็นประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ว่าด้วยบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย ซึ่งในปัจจุบันแบ่งเป็นบัญชี ก และบัญชี ข โดยบัญชี ก ระบุเป็นชื่อสารกลุ่มสารเรียงตามตัวอักษร บัญชี ข ระบุเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์

หน่วยงานรับผิดชอบกำกับดูแลวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

ปัจจุบันมีหน่วยงานกำกับดูแลวัตถุอันตรายตามกฎหมายวัตถุอันตราย รวม 6 หน่วยงาน โดยแบ่งขอบเขตความรับผิดชอบดังนี้

1. กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ในทางอุตสาหกรรม ของเสีย และอาวุธเคมีตามอนุสัญญาว่าด้วยอาวุธเคมี
2. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข

3. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ทางการเกษตร
4. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ทางการประมง
5. กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงมหาดไทย กำกับดูแลวัตถุอันตรายประเภท ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และ compressed natural gas
6. สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบกำกับดูแลวัตถุอันตรายประเภทสารกัมมันตรังสี

รูปแบบการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย

พ.ศ. 2535

เนื่องจากพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายที่มีผู้รับผิดชอบหลายหน่วยงาน การออกประกาศกำหนดรายการวัตถุอันตราย การออกกฎหมาย กฎระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆ จึงดำเนินการในรูปของ คณะกรรมการวัตถุอันตราย คณะอนุกรรมการต่างๆ โดย คณะอนุกรรมการมีทั้งคณะอนุกรรมการกลาง และ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ และคณะอนุกรรมการเฉพาะใน แต่ละหน่วยงาน โดยคณะอนุกรรมการกลาง ซึ่งมีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นฝ่ายเลขานุการ เป็นอนุกรรมการที่ พิจารณาเรื่องต่างๆที่แต่ละหน่วยงานเสนอมา ก่อนการเสนอ คณะกรรมการวัตถุอันตรายได้แก่

- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและกลั่นกรอง ข้อมูลความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ
- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาร่าง กฎกระทรวงและประกาศกระทรวงออกตาม ความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

ชนิดของวัตถุอันตราย

ตามกฎหมายวัตถุอันตราย ได้จัดแบ่งวัตถุอันตราย เป็น 4 ชนิด ตามความรุนแรงของการก่อให้เกิดผลกระทบต่อ ซึ่งมีเงื่อนไขการควบคุมที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ผู้ประกอบการต้องมาแจ้งข้อมูลข้อเท็จจริง และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ฉลาก
2. วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ผู้ประกอบการต้องขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ และแจ้งการดำเนินการ
3. วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ผู้ประกอบการต้องขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ และขออนุญาต
4. วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง

สาร หรือผลิตภัณฑ์ใดเข้าข่ายเป็นวัตถุอันตราย ชนิดใด สามารถตรวจสอบได้จากบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย

วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข

วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาตามบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย ปัจจุบันมี 258 รายการ ประกาศเป็นรายชื่อสาร 233 รายการ รายชื่อกลุ่มสาร 19 รายการ และระบุเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ 6 รายการ ซึ่งอาจแบ่งเป็นประเภทดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ฟันแทะในบ้านเรือน
2. ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้นผิวและวัสดุต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้น ผลิตภัณฑ์ล้างห้องน้ำ ทำความสะอาดสุขภัณฑ์ ล้างจาน ล้างรถ เช็ดกระจก เป็นต้น
3. ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรค เช่น สเปรย์ฆ่าเชื้อโรค ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด และฆ่าเชื้อโรคตามพื้นผิววัสดุต่างๆ

4. ผลิตภัณฑ์อุปโภคอื่น เช่น ผลิตภัณฑ์
แก้ไขการอุดฟันของท่อหรือทาง
ระบายสิ่งปฏิกูล ผลิตภัณฑ์กาว Alkyl
cyanoacrylate

**การกำกับดูแลวัตถุอันตรายของสำนักงานคณะกรรมการ
อาหารและยา**

การดำเนินงานกำกับดูแลวัตถุอันตรายมี
วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริโภคได้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มี
ประสิทธิภาพและความปลอดภัย จึงต้องมีการกำกับดูแล
วัตถุอันตรายทั้งก่อนและหลังออกสู่ตลาด

การกำกับดูแลวัตถุอันตรายก่อนออกสู่ตลาด เป็น
การประเมินประสิทธิภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์
ก่อนการอนุญาตให้วางจำหน่ายในท้องตลาดโดยการ
กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องมาขอขึ้นทะเบียน (กรณีวัตถุ
อันตรายชนิดที่ 2 และ 3) หรือแจ้งข้อมูลข้อเท็จจริง (กรณี
วัตถุอันตรายชนิดที่ 1)

การกำกับดูแลวัตถุอันตรายหลังออกสู่ตลาด เป็น
การติดตามเฝ้าระวังการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ได้แก่ การ
ตรวจสอบสถานที่ประกอบการ การตรวจสอบคุณภาพ
ผลิตภัณฑ์ การตรวจสอบฉลาก และการเฝ้าระวังการโฆษณา
โดยในแต่ละปีจะมีการจัดทำแผนการดำเนินงานติดตามเฝ้า
ระวังต่อเนื่องทุกปี

*****